

BOLALAR YOSHIDA ODONTOGEN FLEGMONALARNING KLINIK KECHISH XUSUSIYATLARIGA BAXO BERISH USULLARI

Axmedov Ilhom Ibrohimovich

axmedov.ilhom@bsmi.uz

*Buxoro davlat tibbiyot instituti bolalar
stomatologiyasi kafedrası tayanch doktoranti*

Annotatsiya

Ushbu maqolada bolalar yoshida uchraydigan odontogen flegmonalarning klinik kechish xususiyatlari, ularni erta aniqlash va to'g'ri baholash usullari tahlil qilinadi. Maqolada flegmonalarning paydo bo'lish sabablari, ularning anatomik lokalizatsiyasi, klinik simptomlari, laborator va instrumental diagnostika natijalari asosida turli bosqichlardagi og'irlik darajasi o'rganiladi. Shuningdek, zamonaviy yondashuvlar va samarali baholash mezonlari asosida differensial diagnostika muhimligi ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: odontogen infeksiya, flegmona, bolalar stomatologiyasi, klinik kechish, diagnostika, yiringli yallig'lanish, baholash usullari.

Kirish

Bolalar orasida yuz-jag' sohasidagi yiringli yallig'lanish kasalliklari, xususan odontogen flegmonalar, stomatologik yordamsiz qolgan hollarda xavfli oqibatlarga olib kelishi mumkin. Flegmona — yiringli yallig'lanishning to'qimalararo tarqovchi shakli bo'lib, u organizmning umumiy holatini jiddiy buzishi mumkin. Bolalarda immun tizimning yetarli darajada shakllanmaganligi sababli, bunday kasalliklar tez rivojlanadi va asoratlanadi. Shu sababli, bolalarda ushbu patologiyani erta bosqichda aniqlash va to'g'ri baholash usullarini ishlab chiqish muhim sanaladi.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot 2023–2025 yillarda Respublika stomatologiya ilmiy markazining bolalar bo'limida olib borildi. 3 yoshdan 15 yoshgacha bo'lgan 54 nafar bolalar (29 nafar o'g'il bola, 25 nafar qiz bola) tahlil qilindi. Har bir bemorning klinik holati, laborator tahlil natijalari (OAK, CRP, ESR), UZI, rentgenologik tekshiruvlar va og'iz bo'shlig'i mikrobiologik tahlillari asosida o'rganildi. Flegmonalarning lokalizatsiyasi, rivojlanish tezligi, davo muddatlari, asoratlar va ularning oldini olish choralari o'rganildi.

Asosiy qism

1. Etiologiya va patogenez

Bolalarda odontogen flegmonalar ko'pincha karies va pulpit kabi kasalliklar fonida yuzaga keladi. Pastki jag'ning molyar sohasidagi infeksiyalar submandibulyar va

sublingval sohalarga tarqalishi mumkin. Yuqori jag' tishlarida esa yonoq va infraorbital sohalar ko'proq zarar ko'radi.

2. Klinik belgilari

Bemorlarning 80%ida quyidagi belgilarga duch kelindi:

- kuchli og'riq;
- tana haroratining 38–39 °C gacha ko'tarilishi;
- shishganlik, teri osti infiltrati;
- og'iz ochilishining cheklanishi (trizmus);
- limfa tugunlarining kattalashuvi.

3. Diagnostik usullar

- **Laborator:** 94% bemorlarda OAKda leykotsitoz ($>12 \times 10^9/l$), ESR yuqoriligi (>30 mm/soat), CRP ko'rsatkichi >40 mg/l kuzatildi.
- **Instrumental:** UZI yordamida yiring to'plamlari va infiltrat chegaralari aniqlanadi. Rentgenografiyada tish ildizlaridagi infeksiyon o'choqlar ko'rsatiladi.
- **Bakteriologik tahlil:** Ko'pchilik holatlarda *Staphylococcus aureus* va *Streptococcus pyogenes* aniqlangan.

4. Baholash mezonlari

Baholash tizimi quyidagilarga asoslangan:

- **og'irlik darajasi** (yengil, o'rta, og'ir);
- **klinik simptomlarning kuchi va davomiyligi;**
- **immunologik ko'rsatkichlar;**
- **mikroorganizmlarning virulentligi;**
- **organizmdagi umumiy reaktivlik holati.**

Muhokama

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, bolalarda odontogen flegmonalar tez rivojlanadi va kech diagnostika qilinsa, og'ir asoratlar — mediastinit, sepsis, va hatto o'lim bilan yakunlanishi mumkin. Klinik kuzatishlar diagnostikani kompleks yondashuv asosida olib borish zarurligini ko'rsatmoqda. Ayniqsa, pastki jag'dagi infeksiyalar trizmus va og'iz ochilmasligi bilan murakkablashadi. Bunday hollarda UZI asosida abscess va flegmonalarni ajratish zarur.

Xulosa

Bolalar yoshida odontogen flegmonalarni erta aniqlash va to'g'ri baholash ularning asoratsiz davolanishini ta'minlaydi. Klinik va laborator tahlillar kompleks o'rganilganda, diagnostik aniqlik oshadi. Taklif etilayotgan baholash mezonlari stomatologlar va jarrohlar uchun muhim klinik yo'riqnoma sifatida xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yuldasheva Z.A. "Bolalar stomatologiyasida yiringli kasalliklar", Toshkent, 2021.

2. Abdullayev S.N., “Yuz-jag’ infeksiyalari va ularning asoratlari”, Tibbiyot Nashriyoti, 2022.
3. Petrova A.V. “Klinicheskaya stomatologiya detskogo vozrasta”, Moskva, 2020.
4. Karimov M.N., “Diyagnostika odontogennoy flemony u detey”, *Stomatologiya v Uzbekistane*, 2023.
5. WHO Oral Infection Guidelines, 2022.